

Dank Zwanenburgers voor voedsel op doortocht in Duitse slaventrein

Leo Nijkamp

In de hongerwinter 1944-1945 maakten de Duitsers hier jacht op weerloze burgers. Tienduizenden mannen werden opgepakt en bij Hitlers Westwal aan het graven gezet om de stormloop van de geallieerden te stoppen. Volgens de nazi-propaganda waren de nieuwe Duitse wapens bijna klaar en dan zouden de kansen keren.

Op 24 oktober werden bij klopjachten in Enschede 5000 mannen weggesleept naar Duitsland. Op 19 februari was Noord-Holland aan de beurt. Tot de slachtoffers behoorden 310 bewoners van het dorp Zwanenburg. Zij werden naar een zwaar bewaakte havenloods in Amsterdam gebracht en op 23 februari op transport gesteld naar het Duitse frontgebied.

Dit gebeurde in een lange, koude trein, voor een groot deel bestaande uit tochtende goederenwagons en beestenwagens. Van de inzittenden hadden slechts weinigen voldoende warme kleding en goed schoeisel aan. Hetzelfde gold voor het bezit van ondergoed en toiletartikelen. De mondvoorraad was al op. Gelegenheid om nog wat te kopen was er niet.

Als de trein voor het eerst stopt in Enschede denken sommigen, dat ze al de grens over zijn. Er wordt in het Duits om eten geroepen naar de burgers die komen toelopen. Deze gaan weer weg om spoedig terug te keren met etenswaren, koffie en tabak. Enkele gevangenen slagen er in te ontkomen door met de etenbrengers weg te lopen.

Na de oorlog is door de Zwanenburgers naast de deur aan het eind van de westvleugel van het stadhuis richting Van Loenshof een gedenksteen geplaatst met een dankwoord van de Zwanenburgers voor de hulp op 23 februari 1945. De bouwmeester van het stadhuis, ir. Friedhoff, heeft nog advies gegeven bij het ontwerp en de opschriften.

Foto Leo Mettermich